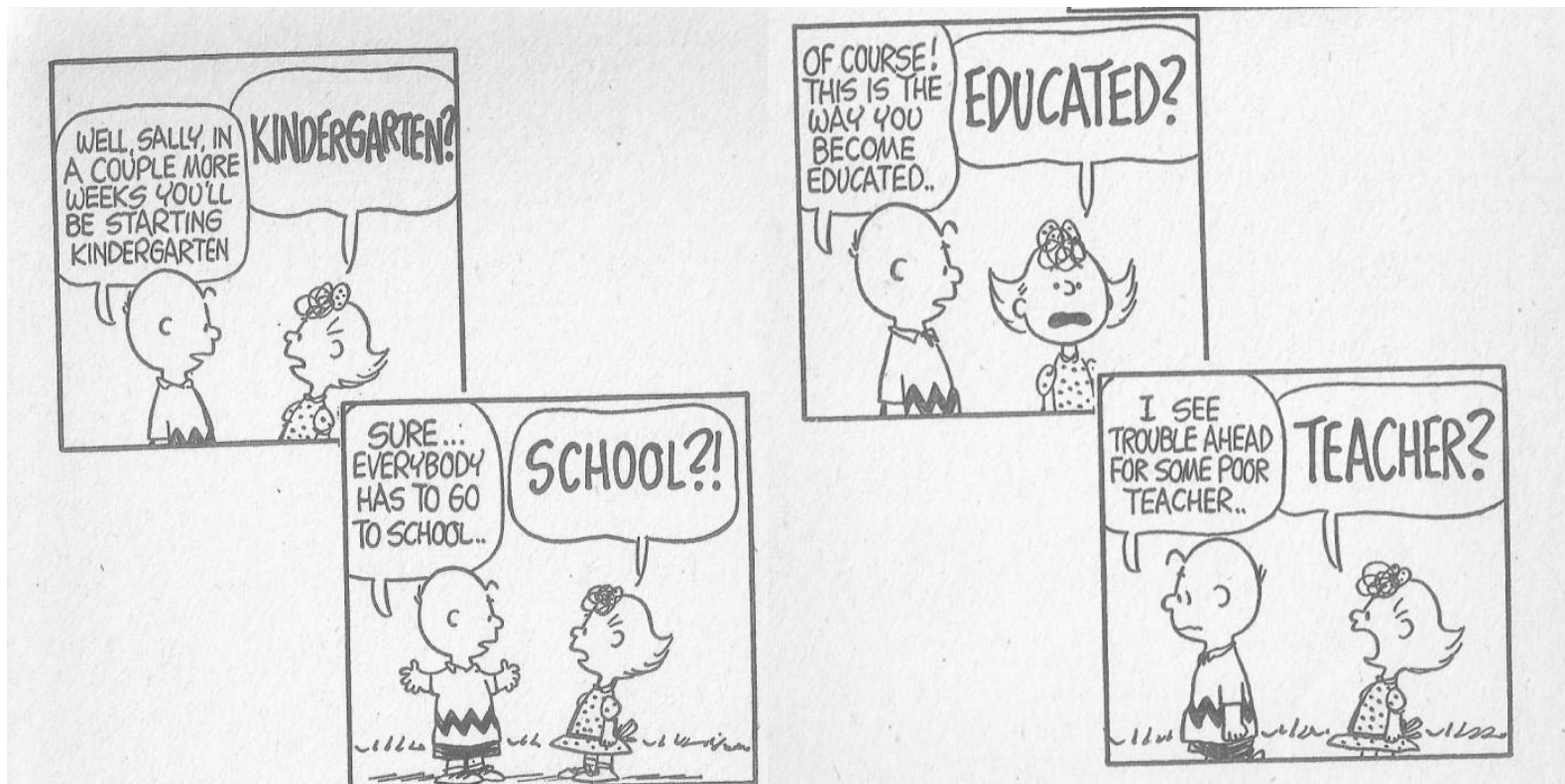

Transitie naar de kleuterschool.

Ervaringen en leerkansen van kinderen in armoederisicosituaties.

22/09/2017

© Charles M. Schulz, 1974

“We pakken taalachterstand Nederlands reeds in een vroeg stadium aan.

We zetten in op maatregelen die daartoe bijdragen, inclusief het stimuleren van ouderparticipatie en taalontwikkeling vóór de leeftijd van 3 jaar.

We zetten in op een maximale participatie aan het kleuteronderwijs. Kinderen vanaf 3 jaar willen we zo veel mogelijk daadwerkelijk naar school doen gaan. We doen daarvoor een beroep op o.a. de Huizen van het Kind.”

(p.129)

De kleuterschool is de beste start voor een schoolcarrière.

Waarom?

Je kind **leert** er nieuwsgierig zijn, experimenteren, volhouden, ook als het niet van de eerste keer lukt. Het ervaart **leerplezier** en **leersucces**. Het krijgt zin om te **leren**.

Je kind **leert** omgaan met het **ritme** en de **structuur** van een school.

De juf of meester daagt je kind verstandelijk uit. Je kind **leert** om niet alleen **concreet**, maar ook **abstract** te gaan denken.

Je kind oefent de mogelijkheden van **taal**: hoe praat je met volwassenen, met andere kinderen? Hoe geeft een juf een opdracht? Een **rijke taal** maakt denken en studeren gemakkelijker.

Spreekt je kind geen Nederlands?

Maak je geen zorgen. Kinderen **leren** op school snel al spelend Nederlands. Als het nodig is krijgen ze extra ondersteuning.

Reproductie van sociale ongelijkheid begint reeds in de derde kleuterklas.

Verschoolsing → druk op leerkrachten

Wat kunnen we via de dagelijkse ervaringen
van instappende kleuters uit kansengroepen
leren over (on)gelijke leerkanzen
van bij de aanvang van de kleuterschool?

Realiseren van (gelijke) (taal-)leerkansen niet evident!

'Instapklas'

Grote groep

Zelfde leeftijd

1 leerkracht

1. Individuele talige interacties

2. Organisatie, context en klaspraktijk

3. Plek thuistaal

Op schoolniveau:

- ~~Representativiteit~~ → Diversiteit
- 30-50% “indicatorln.”
- verschillende netten
- Instapklas 0 - 1

In elke case:

- 2 focuskinderen
- Lage SES
- Diversiteit; al dan niet:
 - migratieachtergrond
 - kinderopvangervaring
 - broer / zus op school

Video-observaties: perspectief van de kinderen

Video-observaties in elke klas

Gedurende ong. 10 maanden vanaf instap

2 camera's

Op 5 verschillende momenten tijdens de dag; 2-4 uur filmen:

Moment	Aantal
Volledige voormiddag	10
Volledige namiddag	12
Ochtend tot 1 ^e speeltijd	9
1 ^e speeltijd tot middagpauze	8
Middagpauze	5
Totaal	44
Totaal aantal uur film C1	96:03:52

Realiseren van (gelijke) (taal-)leerkansen niet evident!

1. Individuele talige interacties

2. Organisatie, context en klaspraktijk

3. Plek thuistaal

Hoeveelheid taal + kwaliteit

→ Sample van 54 activiteiten (1012 min.) gespreid over:

Kringmoment

Vrij spelen in de klas in hoeken

“Onderwijsactiviteiten”

Koek of fruit

Jas of boekentas

“Resttijd”

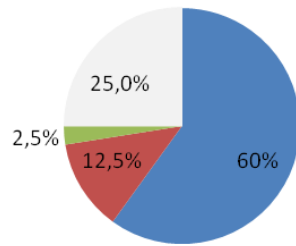
Algoet (2015)

→ Codering + Transcriptie individuele talige uitingen

KLAS

FOCUSKINDEREN (FK)

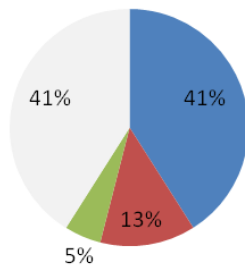
Kringmoment

Nergens meer dan 4,8 uitingen per FK
Meestal niet meer dan 1 uiting per FK

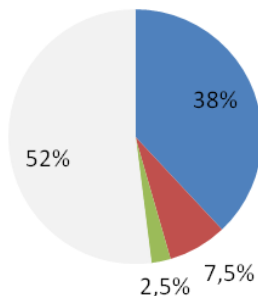
Jas of boekentas

■ J-K
■ K-J
■ K-K
■ Geen

Nergens meer dan 5 uitingen per FK
Meestal geen uitingen gestuurd door FK

Koek of fruit

Voor elk FK tussen de 6 en 13 J-FK
Meestal niet meer dan 1 FK-J

Vrij spel = ander beeld!

Meer talige interacties

Vooraf tijdens individuele begeleide activiteit

Maar dit gaat niet op voor elk kind.

20150907: "Euhm, Milena!"

20150907: "Euhm, Milena, fietsjes langs daar."

20150907: "Maar je mag fietsen, maar je moet je fiets meepakken naar daar."

20150907: "Ja, we gaan wassen, Milenatje."

20150922: "Hier Milena."

20151006: "Wil je in de boekjes kijken, Milena?"

20160128: /

Juf: "Waar moet die?"

Juf: "Stop het er maar in"

Juf: "Ow, rustig"

Juf: "En het schaapje? Pak het schaapje"

Juf: "Nee, dat is niet juist Ramiz. Dat gaat niet."

Juf: "Probeer eens hier. Kijk. "

Juf: "Rustig he."

Juf: "Ja, rustig."

Juf: "Ja, bravo Ramiz, goed zo. En het hondje?"

Juf: "Goed zo! He bravo Ramiz, super! Nee, hier."

Juf: "Ja, bravo, super!"

Juf: "Goed zo Ramiz."

Juf: "Ja! Bravo! Amai. Nu moet je alleen eens proberen. Nu even alleen. Zo."

Juf: "Allez ze Ramiz, probeer maar eens!"

Juf: "Draaien Ramiz."

(...)

Ramiz: "Poes"

(...)

Juf: "Lukt het Ramiz?"

Juf: "Probeer maar Ramiz."

Weinig (kwaliteitsvolle) individuele talige interacties

Directief van aard

Weinig interactiebevorderend:

Zowel naar juf:

Precious: "Juf, kijk. Juf."

Juf: "Dag Precious wat heb jij?"

Precious: "Twee stokken."

Juf: "Zijn het er twee?"

Precious: "Ja."

Juf: "Één, twee, drie. Drie toverstafjes."

Als naar andere kinderen

Realiseren van (gelijke) (taal-)leerkansen niet evident!

1. Individuele talige interacties

2. Organisatie, context en klaspraktijk

3. Plek thuistaal

Drukke draagt bij aan ongelijke verdeling

Groepsgrootte

Drukke en lawaai

- meer instructietaal, minder interactie
- initiatief van individuele kinderen ontsnapt aan het vizier
- voordeel voor verbaal sterke kinderen

Tussenmomenten als 'vergeten uithoek' (Kint, 2016; Van Daalen, 2005)

"Être noyé dans la masse" (Bouchat, Favresse, Masson, 2014)

19 speeltijden: 08:14:12

6 middagpauzes: 06:14:40

→ Welbevinden & Betrokkenheid

Ambigüiteit van de speeltijd

Klas	% wachttijd	Meeste wachttijd in:
1	24,56%	Middagmaal Samen nr. toilet Jas/boekentas Koek/fruit
2	29,75%	
3	20,03%	
4	23,60%	

Realiseren van (gelijke) (taal-)leerkansen niet evident!

1. Individuele talige interacties

2. Organisatie, context en klaspraktijk

3. Plek thuistaal

Klas 3; Kring op 20151218; FK1:

“Oh, Huri, wat doe jij? Nee, ho! Dat mag niet. Nee, **c'est dangereux!**
Da's gevaarlijk. Mag niet. Nu even mooi blijven zitten hoor.”

(...)

“Huri, **finit!** Mooi op de bank! Gedaan ermee.”

(...)

“Zachtjes leggen he Huri! **Doucement** he. **Oui, Bravo!**”

Klas 4; FK2:

“Yano, neem jouw jas. **Prends ton manteau.**”
(Jas- boekentas, 20150907)

“Doe eens jouw doos open. Yano, **la boîte.**”
(koek – fruit, 20160128)

« Laat jouw papiertje liggen. Yano, **à la table, mets le papier sur
la table.** » (koek – fruit, 20160128)

Realiseren van (gelijke) (taal-)leerkansen niet evident!

Grote groep
Zelfde leeftijd
1 leerkracht

1. Individuele talige interacties

2. Organisatie, context en klaspraktijk

3. Plek thuistaal

Beschouwingen

Hoe kunnen we scholen en medewerkers ondersteunen in het werken aan zinvolle en leerrijke ervaringen voor alle kinderen?

Hoe kunnen we àlle kinderen insluiten in leerprocessen?

Hoe kunnen we het pedagogisch potentieel van de tussenmomenten herdenken, zodat ze zinvol en waardevol zijn voor de kinderen?

Nadenken over continuïteit vanuit het perspectief van het kind: plekken én personen

Welke plek krijgt thuistaal?

Hoe kunnen we scholen en medewerkers ondersteunen om in de klas 'authentieke gesprekken' (Frijns, 2017) te voeren met kinderen?

Dank je wel voor de aandacht!

vbjk

Vernieuwing in de
Basisvoorzieningen
voor Jonge Kinderen

steunpunt
diversiteit
& leren

UNIVERSITEIT
GENT

Foto's:

- Slides 5, 6, 9: © Caroline Boudry
- Overige: stills uit video-observaties
- Peanuts: © Charles M. Schulz , 1974